XVI-ik évfolyam. 39-ik szám. Kőszeg, 1896. szeptember 27-én.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer, vasárnapon.

Előfizetési ár: Egész évre 4 frt = 8 korona, félévre 2 frt = 4 korona, negyedévre 1 frt = 2 korona. Egyes szám ára 10 kr. = 20 fillér.

Felelős szerkesztő: WITTINGER ANTAL. Kiadó és laptulajdonos: FEIGL GYULA.

Előfizetési pénzek és reclamátiók a kiadótulajdonoshoz, Feigl Gyula nyomdászhoz (városkör 81) intézendők. Nyilttér sora 40 fir. — Hirdetések nagyság szerint.

A béke harczosai.

Európa még mindig fegyverben áll. A kontinens különböző országai, kicsinyek és nagyok, arra pusztitják életerejük javarészét, hogy tartsanak fenn minél nagyobb hadsereget, gyártsanak minél öldöklőbb puskákat és emeljenek minél impozánsabb erőditéseket. Az állam a nemzet fiait, alig hogy elérték a férfikort, máris kiragadja családjuk köréből s évekre elvonja őket mesterségüktől, élethivatásuktól, hogy gyakoroltassa a fegyverforgatásban és játszon el vele egy kis keserves és költséges katonásdit, mert kell, hogy készen álljanak — a nagy ütközetre? oh nem, a béke fenntartására. Mert a béke szent nevében történik mind ez a töméntelen pazarlása az emberi és gazdasági erőnek, egyedül, hogy a béke minden megzavarodásának elejét vegyék, versenyre kellnek a nagyhatalmak, no meg az apróbb souverainek is, hogy a „Si vis pacem, para bellum“ elvnek minél nagyobb hadsereggel hódoljanak.

Mert tényleg a békét akarja mindenki. Hisz a józan emberek belátták már mindenütt, hogy nemzetközi differenciáknak ágyúszóval, meg puskagolyóval való kiegyenlitése sem nem okos, sem nem igazságos eljárás. Nincs ugyan még sehol elég bátorság az általános lefegyverzésre, de azért észrevehető, hogy mindenütt iparkodnak megkiméln a világot a háború irtózatosságától. Szaporodnak az esetek, hogy két állam közt felmerült vitás kérdés eldöntését többé nem kardélre, hanem választott biróságra bizzák, s hogy a stratégák harczterveit egy jogtudós itélete helyettesiti.

A béke apostolainak eszméi tehát lassanként tért hóditanak. Megszünt már a gunyolódás azokkal szemben, kik a kardvasat el akarják temetni, már nem illetik szánalmas mosolylyal emez idealisták „utópisztikus“ tevékenységét.

A nemzetközi békekongresszus immáron hetedszer ül össze, s ezuttal Budapestet választotta gyüléseinek helyéül. Tárgyalásait nyomban fogja követni az interparlamentáris konferenczia, mely lényegileg ugyanazon czélok elérésén fáradozik, mint a békekongresszus. Hisz mind a két tanácskozáson részt fognak venni úgy szólván ugyanazok a személyek, mind elökelőségei a különböző európai államoknak. Ha a békekongresszus határozatai inkább csak olyan ideális értékü erkölcsi hatással biztatnak: az interparlamentáris konferenczia már jóval praktikusabb eredménynyel jár. Igaz, hogy ennek a határozatai nem birnak közvetlen végrehajtó erővel, de azért mégis remélhető, hogy törekvéseit mind a kettő megvalósithatja.

De sőt ha nem is sikerülne mindig, mégis óriási erkölcsi haszonnal járnak az európai parlamentek oly számos tagjainak ez évenkénti összejövetelei, nagyban szolgálják a barátságos viszony születését és fenntartását. Mert a személyes érintkezésben többnyire másképp nyilatkozik a nemzetek érzülete, mint a sajtó harczias közleményeiben, melyek gyakran tévedésbe ejthetnek a nép hangulata felöl. A nép nem szereti az internaczionális vitákat és sokkal nyugodtabban és józanabban itél holmi zászlósértések felöl, sem hogy rögtön készen állna a fegyveres megtorlásra. A különböző nemzetek képviselöi, kik néhány napra összejönnek, rendesen meg is barátkoznak és boldogok, hogy alkalmuk van észrevenni, hogy mindegyik fél a közelebbi ismeretségnél csak szeretetreméltónak tünik fel.

A jelenlegi konferenczia tárgyalásainak központjában ezuttal is az a kérdés fog állni: hogyan volna lehetséges a nemzetközi viszályokat választott biróságok által kiegyenliteni. Azonkivül még fognak tanácskozni az idegenek oltalmának, valamint az idegenek kiutasithatásának nem kevésbé fontos kérdései felöl.

A nemzetközi választott biróságok eszméje, melyet eddig minden interparlamentaris konferenczián következetesen hangoztattak, mindinkább közeledik a megvalósuláshoz. Már komolyan gondolkoznak egy parmanens választott biróságnak felállitásán, mely a kisebb természetü internáczionális vitás kérdéseket elintézné. Leginkább alkalmat adott erre egy Venezuela és a brit Guyana közti határkérdés, mely miatt Anglia és az Éjszakamerikai Egyesült Államok majd hogy hajba nem kaptak. De végre mindkét állam vezérférfiai belátták, hogy mégis csak ostobaság volna, ha két rokonfajú kulturnemzet egy olyan lappália miatt viszályba keveredne, melyet esetleg csak fegyveres uton lehetne kiegyenliteni. És igy kezdtek barátkozni a gondolattal, hogy az e fajta peres kérdések felöl egy nemzetközi biróság döntsön.

Ha e biróság létrejönne, elöreláthatólag nemcsak a csekélyebb fontosságu, hanem a nagyobb horderejü kérdésekben is folyamodnának itéletéhez. Hisz alig van kérdés, mely annyira fontos volna, hogy megoldása megérné a háborúskodásra pazarolt emberi és vagyoni erőt. Nem is e kérdések belső tartalma az, mely elintézésüket annyira megnehezíti, mint inkább az a körülmény, hogy a peres lelek közt egyik sem akar engedni, nehogy ez által a prestigején csorbát szenvedjen. Ezért maradnak gyakran meddők a diplomacziai tárgyalások, a mennyiben egyik fél sem akarja magát legyőzöttnek vallani, nehogy ezt esetleg gyengesége jeléül magyarázzák. Egy választott biróság itélete előtt azonban könnyen meg lehet hajolni, különösen mivel a per tárgya alig állna helyes arányban a reáforditandó perköltséggel, ha a keresetet egy hadsereggel kellene meginditani.

Az európai parlamentek képviselöit, kik a hétfőn kezdődő koulerenczián oly annyira tekintélyes számban gyülnek össze, szivünkből üdvözöljük e honban, mely annyit harczolt Európa békéjéért. Vajha áldást igérő törekvésük meg is hozná gyümölcseit.

TÁRCA.

Régi és ujabb városok jellege.

Ha régi városok tervrajzáról hallunk s térképeiről szólunk, ilyenek alatt csakis az utak, utczák, házak stb. chaotikus zürzavarának hű és pontos feljegyzését (rajzát) érthetjük.

Hiában akarnánk a régi városoknak szabályos tervszerinti alakokat tulajdonitani, mert ez azt jelentené, hogy a forma nélkülit és tervszerütlent rendszeres terv szerint létesültnek mondanánk.

Egész másként vagyunk az ujabb városok térképeivel.

Az ujabb városok külsejükben különböznek a régiektől:

Elsőben magának a városnak a régitől eltérő sajátlagos alkatában és épitkezési modorában, a menynyiben szabályzott alapterv szerint létesültek.

Vannak ugyanis mindenekelőtt szabad tereik, eleve tervszerüen elhatároltak, nem terv nélkül üresen, beépitlenül hagyott tereik, mint azt a régi városoknál észlelhetjük.

Szépészeti és közegészségi tekintetek parancsolólag követetik az ily terek létesitését, különösen a nagyobb, gyakran rohamosan növekedő városokban.

Különböznek az uj városok a régiektől továbbá a többnyire szélesebb, egyenes, egymást derékszögben metszö, egymást keresztezö és egymással párhuzamos utakban.

Ezen szabályosság különösen s majdnem általánosan az amerikai, de sok európai városban is egész az egyformaságba megy.

Az ujabb városok épitkezésénél a beépitésre szolgáló terek és az épitkezési terv is lényegileg különbözik a régiektől a beépitendő tér czélszerü megválasztásában, különösen ott, a hol nagyobb terjedelmü nyilvános (köz)épületek emeléséről van szó, mely czélszerü választással karöltve jár az aesthetika szorgos figyelembevétele, úgy, hogy a művészet ily templomai fekvésük és épitkezési modorukkal méltán képezik a városnak diszét és néha gyönyörü kilátási pontokat nyujtanak.

Régi városokban ellenben nem ritkán ép a legszebb épületek mintegy eldugottan fekszenek valamely szögletben, vagy pedig egészen körülépitvék, mint p. o. a milanoi dom, vagy a Szt-István temploma Bécsben, a mely visszásságon azonban legujabban már némileg segitettek az ezen templomtérre torkoló Kärntnerstrasse kiszélesitésével.

Különbözik továbbá az uj városok terve és épitkezési modora a szabályosabb s igen egyenlő és egyöntetü modorban épült magánházakat tekintve is a régi városoktól; az épitkezési stylus, a házak magassága, külső forma és szabásban, úgy például az ablakok elrendezésében, a külső ékitésben, úgy hogy a házsorok mint egyforma, csak a szinek által gyengén megszakitott vonalak tünnek fel. — Valamint különböznek legközelebbi környékük, elsőben is a várossali szabad összeköttetésük által a régi városoktól, a város illetve a házaknak a tájjal való közvetlen szomszédsága által, ezek összefolyásában.

Az ujabb épitkezéri modoru városoknál nem észlelhetni várfalak, sánczok, árkok és felvonó-hidak általi szoros elzárást, hanem a város és külvárosnak kertekkel övedzett házak általi közvetlen átfolyását a tájba; van itt sok szabad bejárat és út a városba, mig a középkorban a folytonos háboruk és háboruskodás folytán szükségessé vált számos várkapunak alkalmazása a védelem szempontjából és czélszerünek találtatott, hogy mentül kevésbé hozzáférhetővé tettessék a város s az abba való bemenetel; — különösebben pedig még abban is eltérnek az ujabb városok a régiektől, hogy a modern városokban setányok és kertek létesittetnek; sok régi eredetü városokban az azelőtt fennállott várárkokat — a mint annak nyomai ma is észlelhetők — a vársánczok lebontásával betömték s ilykép sétányokat és kerti helyiségeket nyertek.

A középkorban összetömörültek a város lakói lakásaikban; a kifelé való biztonságra és a belső kényelemre fektették a fősúlyt a lakásokban; hasonlót észlelhetünk a régi várkastélyokban, melyek a környéküknek lassankénti beművelése folytán oly tömegszerüen otrombáknak látszanak, mint nyers sziklaképződmények.

Van azonban ezen régi városoknak is sajátlagos ingerük és pedig azért, mert keletkezésük és épitkezésüknél az egyes ember, illetőleg épitkezőnek egyéni nézete és izlése érvényesült s mindenki úgy épitett, a mint saját kedve és izlése magával hozta; tehát nagyobb a változatosság, sok a sajátszerüség bennük.

De nagy előnyeik és jelességeik is vannak a régi városoknak.

A házak igen szilárdan épültek, mintegy épitmények az örökkévalóság számára, mig sok modern ház alig hogy néhány évtizedet állott, már is összeomlással fenyeget.

A régi, szük, görbe és keskeny utczákkal birt régi városok s azok magasan épült házaik, úgy mint az egyes épületek berendezése maga borusak sötétek voltak, az egészséges fris levegőt nélkülözők, világosságat szükölködők, épúgy, mint maga a középkor.

Ha már most rövid pillantást vetünk egyes népek lakházainak épitkezési modorára, látjuk, hogy:

A régi assyrusoknál az épületek nagyon

Költségelőirányzat.

A városi tanács és gazdasági bizottság f. évi szeptember hó 15-én tartott ülésükben megállapitották városunk jövő évi közköltségvetési előirányzatát. A tervezetet alább közöljük, hogy a közönségnek módjában legyen azt betekinteni s netaláni észrevételeit megfelelő uton és módon megtenni.

Bevétel:

	Pénztári maradvány	232 frt	76 kr.
1.	Svábfalui állodium	120 „	— „
2.	Vizivám-illetmény	394 „	50 „
3.	Szántók és rétek	3524 „	04 „
4.	Vám és helypénz	10000 „	— „
5.	Sörházi épület	600 „	— „
6.	Házbérek	4213 „	85 „
7.	Katonaság által fizetett bérek .	486 „	64 „
8.	Vadászat és halászat	606 „	— „
9.	Italmérés	7000 „	— „
10.	Mérlegek s gabonamérők . . .	72 „	50 „
11.	Erdő	19349 „	— „
12.	Téglagyár	6800 „	— „
13.	Kőbányák	80 „	— „
14.	Rét-jövedelem	1800 „	— „
15.	Legelőbér.	300 „	— „
16.	Trágya eladás	— „	— „
17.	Mezei és hegyi felügyelet . .	1200 „	— „
18.	Bikatartás	1100 „	— „
19.	Körmunka-váltság	— „	— „
20.	Vásár-jövedelem	20 „	— „
21.	Tandij	1000 „	— „
22.	Árvatőkék után	— „	— „
23.	Alapitványok kamatai	98 „	16 „
24.	Adóvégrehajtás.	150 „	— „
25.	Halottas kocsi	200 „	— „
26.	Lelencz-költség megtérités . .	50 „	— „
27.	Községi pótadó-hátralék . . .	1000 „	— „
28.	Rendkivüli bevétel	2160 „	— „
29.	Tolonczköltség megtérítése . .	50 „	— „
30.	Vágóhid	400 „	— „
31.	Ipardij-illetmény	140 „	— „
32.	Vasuti nyeremény-részlet . . .	2400 „	— „
33.	Letelepedési dij	100 „	— „
34.	Ebadó	200 „	— „
35.	Katona-elszállásolás	200 „	— „
	Bevétel összesen	66097 „	75 „

Kiadás:

1.	Tisztviselők fizetése	9675 frt	— kr.
2.	Egészségügy	750 „	— „
3.	Rendőrség	3159 „	60 „
4.	Irodák	939 „	— „
5.	Bélyeg- és postadij	25 „	— „
6.	Iskolai kiadás	11230 „	50 „
7.	Kegyuri	2349 „	20 „
8.	Kegy- és nyugdijak	1992 „	— „
9.	Városi bemondók	1173 „	— „
10.	Épületek fentartása	1503 „	— „
11.	Erdei	9742 „	57 „
12.	Rétgazdaság.	300 „	— „
13.	Téglagyártás	4190 „	— „
14.	Utak és tartozékainak fentartása	10141 „	— „
15.	Tolonczok és fegyenczek . . .	150 „	— „
16.	Városi árvák	1427 „	— „
17.	Szegények gondozása	1255 „	— „
18.	Gyógy- és ápolási költségek . .	2000 „	— „
19.	Katonaság	500 „	— „
20.	Ujonczozás és utóállitás . . .	30 „	— „
21.	Kir. adó és végrehajtó . . .	4380 „	— „
22.	Mezei és hegyi felügyelet . .	1200 „	— „
23.	Bikatartás	1100 „	— „
24.	Városi kiadás	47 „	— „
25.	Szenvedő tőkek kamatozása . .	6373 „	39 „
26.	Szépitési czelokra	250 „	— „
27.	Rendkivüli kiadás	2600 „	— „
28.	Vendéglősök életjáradéka . . .	137 „	— „
29.	Városi alapitvány	140 „	— „
30.	Nyugdij alap	300 „	— „
	Összes kiadás	79065 frt	88 kr.
	E szerint a bevétel	66097 frt	75 kr.
	ellenben a kiadás	79065 „	88 „
	Fedezendő	12968 frt	13 kr.

ami 39810 frt 73 kr nyi állami adóra kivetve 33% pótadót tesz.

HIREK.

— **Fölhivás előfizetésre.** *Az év harmadik negyedének végén tisztelettel kérjük e lap előfizetőit, hogy a hátralékos díjakat beküldeni s az előfizetést megujitani sziveskedjenek.*

A „KŐSZEG ÉS VIDÉKE“
szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Személyi hirek.** *Szájbely* Gyula országos képviselő mult csütörtökön Lékán *Esterházy* Pál herczegnél látogatást tett és még az nap este visszatért a fővárosba. — *Németh* Gyula, előbb szombathelyi kir. törvényszéki, jelenleg pedig pozsonyi kir. táblai biró f. hó 25-én sógorát, *Decker* János telekkönyvvezetőt meglátogatván, rövid ideig városunkban időzött.

— **A király Szombathelyen.** A csáktornyai hadgyakorlatokra menet király ő felsége vasárnap d. e. 10 órakor Szombathelyen kiszállott kupéjából, hogy az ott tiszteletére megjelent hatóságoknak és szép számu közönségnek hódolatát fogadja. A király megszólitással tüntette ki *Reiszig* Ede főispánt, *Károlyi* Antal dr. alispánt, *Éhen* Gyula, Szombathely város polgármesterét és *Brenner* Tóbiás városi főjegyzőt. Szerdán este 6 órakor a királyt visszavivő külön-vonat ismét megállott Szombathelyen, hol a pályaházban *Reiszig* főispán és *Károlyi* alispán lelkes közönség élén üdvözölték a jó királyt, ki a megye fejeivel megint beszélgetésbe ereszkedett.

— **Iskolaügy.** A mint sajnálattal értesülünk, *Hanély* Antal polgári iskolai rajztanárnak egészségi állapota még most sem engedi meg az iskolában való fungálást. Ez a sajnos körülmény még egy másikat is fölidézett, azt t. i., hogy a közoktatásügyi kormány késői intézkedése folytán a községi polgári iskolánál a gyengélkedő tanárt a meglevő tanerőknek helyettesiteni kellett és a mennyiben 26 óra ellátásáról van szó, osztályösszevonással is a bajon segiteni. A héten most mégis megjött a miniszter rendelete, melyszerint *Hanély* Antal rajztanárnak szabadságideje meghosszabittatik s a helyettesitéssel ujra *Hercz* Ödön iparos-tanonczi-iskolai rajztanitó van megbizva.

— **Mégegyszer „Az ezredéves emlékoszlopokról.“** Az *Egyetértés*-ben közölt multkori czikkemre valaki *Veridicus* köpönyege alatt ugyancsak az *Egyetértés* szept. 20-án megjelent számában replikázott, szószerint ezeket mondván: *Wittinger Antal urnak e lapok tegnapi számában megjelent visszavonuló védekezése egyenesen mi mellettünk szól. Mert ama nagyhangu dicsekedés: „Mondhatjuk, elsők voltunk az országban (már t. i. a* ***kőszegiek****), kik az ezeréves haza fennállásának emlékét történeti nevezetességü magaslatoknak emléképitménynyel való megjelölését javasoltuk“ — idézett adataink sulya alatt oda zsugorodott össze, hogy a 600 éves Kőszeg egykori helyének, bölcsőjének, az oltani u. n.* ***„Óház“*** *hegynek ormára egy derék hazafi „az ezerév beálltával emlékoszlopot szándékozott állitani 1882-ben“. A mi azután most meg is történt. De épen a W. urtól idézett 1882-iki hirlapi czikkből világos, hogy ama szándék egyedül a kőszegi Óházra vonatkozott,* ***mint tisztán lokális inditvány,*** *és abban semmi más* ***„történeti nevezetességu magaslatoknak*** *(a mint utóbb állittatott)* ***emléképitménynyel megjelöléséről“,*** *a haza bármely egyéb pontjáról, sőt ily megjelölésről is, mint ezredéves ünnepségi eszméről,* ***még csak egy árva szó sem volt.*** *Ilyen körülmények között tehát az elsőséget — egy pusztán helyi érdekü, esetleg ötletéből magoknak vindikálni teljességgel nem lehet, mert hiszen akkor, akárki a házában, a ki valami hegyre egy keresztet vagy szobrot, oszlopművet stb. mostanában állittatott, — épen oly joggal ráfoghatná erre, mint a kőszegiek, hogy azt az ezredév emlékére cselekedte, habár azon pont — csak ugy, mint a különben regényes fekvésü kőszegi* ***„Óház“*** *is — a honfoglalás történetével a legtávolabbi összeköttetésbe sem hozható. Wittinger ur védekezésével szemben tehát — sőt ezzel még megerősitve — multkori közleményünknek minden sorát fenntartjuk.* ***Veridicus.***

Tehát *Veridicus* védekező soraimra mint gladiator áll ki az ő ezredéves oszlopaival s úgy tünteti fel dolgát, mintha én kentem volna meg olajjal az ő — korábbi áilitásait. No hát, én csak tiszta vizzel locsolgattam azokat, a mi, hogy tényleg úgy van, a dolog iránt érdeklődő mindjárt megórthette, de hogy tisztább képet nyerjen, utalok még a következőkre:

Veridicus első czikkében azt mondja, hogy az ezredéves emlékek felállitásának eszméje 1890-ben született meg *Thaly* képviselő ur agyában s a kőszegiek meghivójában emlitett „elsők voltunk stb.“ csak nagyhangu dicsekedés. Feleletem erre az volt, hogy a kőszegiek joggal mondtak ilyesmit, mivel ők a városuk határában levő *Ó-ház*-nak ezredéves oszloppal való megjelölését már 1882-ben emlegették. És erre mondja azután *Veridicus* egész nyomatékkal, hogy az „tisztán lokális inditvány és abban semmi más történeti nevezetességü magaslatoknak emléképitménynyel megjelöléséről a haza bármely egyéb pontjáról, sőt ily megjelölésről is, mint ezredéves ünnepségi eszméről, *még csak egy árva szó sem volt.*“

Ugy van, csak Ó házunkra vonatkozott — és ezt már előbb is megengedtem — a mi kezdeményezésünk, de az ezredévnek szólt és föl volt vele vetve az ides, melyet mások később csak kinyujtottak és alkalmaztak általában az ország különböző helyeire. *Thaly* képviselő urnak 1890-ben tett inditványára az ország hét olyan pontján, melyek a honfoglalással hozhatók többé-kevésbé kapcsolatba, obeliszkeket emeltek, mig más számos helyen, bár a honfoglalás eseményeinek hányában szenvedtek, mégis keresztel, egyszerűbb oszloppal, épülettel s több effélével áldoztak az ezeréves haza dicsőségének. Én ennyit mondok és állom helyemet. Visszavonást hiába keres *Veridicus* közleményem sorai között. Ha azonban mégis, úgy — hogy magamat jobban megértessem vele, — sietek annak kijelentésével és hangsulyozásával, hogy *a millenáris emlékoszlopok eszméjének méheül mindaddig, amig az időt valaki elfogadható módon és formában 1882-nél előbbre nem teszi, én csak Kőszeget tudom és vallom is.* ***Wittinger A.***

— **Sörgyárügy.** A sörgyár igazgatósága a volt sörfőzővel, kivel csinos kis pör volt kilátásba helyezve, nemcsak megegyezésre jutott, hanem azt minden néven nevezendő igényeire nézve teljesen ki is elégitette. A mint azonban hirlik, a szolgálatától megfosztott ember igen előnyös föltételek mellett a sörfőzői állásra ujból reflektál és tekintettel arra, hogy gyártmányával eddig mindenben és mindenütt csak teljes elismerest vivott ki s a jövőre a jövedelmeknek ép azon részéről (osztalék) hajlandó lemondani, a mely eddig a surlódás okát képezte, — ujból való megválasztatását sokan valószinűnek tartják.

— **Jobb állomásra.** *Hercz* Margit kisasszony, *Hercz* Ödön iparos tanoncz-iskolai igazgató-tanitó testvér buga a pápai óvó-intézethez választatván meg óvónőnek, német-lői állomásáról leköszönt és megyénket elhagyta.

— **Útjavitás.** A rohonczi-utczában a temető felé vezető gyalogjáró készitésében dicséretesen előre haladnak. Az általánosan szükségesnek elismert forgalmi út helyreállitása igy a megvalósolás elé néz.

— **Gyászrovat.** A magyarországi postaügy egy oszlopos tagja, *Hüberth* Károly kir. posta- és távirdafelügyelő f. hó 20-án 41 éves korában kőszegi magányában meghalt. Elhunyta mindenütt mély részvétet keltett. Éveken keresztül fáradhatlanul folytatta buvárkodását, melynek eredményét *A Postaintézet Magyarországon* czimü és 1886-ban megjelent munkájában találjuk. Kőszegre először 1882-ben került mint hivatalvezető. 1886-ban Sopronba ment mint felügyelő-helyettes s ez év végén ugyanilyen minőségben Pécsre. 1887. nyarán már Budapesten találjuk, hol egész 1893. április haváig működött mint a főpostahivatal főnöke és egyuttal a posta- és távirdatanfolyam kinevezett tanára. Ekkor baja már nagyon elővette, a miért könnyebb staczióra helyezték, Székesfehérvárra. Itt 1894. augusztus haváig volt és szabadságolva Kőszegre jött, hol most fejezte be életét, özvegyen kivül 4 kiskoru gyermeket hagyva hátra. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Hüberth Károlyné, szül. Mayer Emilia ugy a saját, mint gyermekei: Janka, Erzsi, Etelka, Paula és számos rokonnak nevében fájdalomteljes szivvel jelenti szeretett, felejthetlen férjének, illetve a jó édes apának, Hüberth Károly, kir. posta- és távirda-felügyelő és tart. főhadnagynak folyó hó 20-án este fél 6 órakor élte 41-ik évében hosszas, fájdalmas szenvedés és a végső szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A boldogult tetemei folyó hó 22-én délután 5 órakor fognak a kőszegi sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozatok f. hó 23-án délelőtt

---

magasra emeltettek a nagy forróság miatt s miután a befedésükhöz pálmafákat alkalmaztak, melyek csak 30—40 láb hosszu gerendákat szolgáltattak, házaik aránylag nagyon keskenyek voltak.

A falak, úgy mint Babylonban égetlen, a napnál száritott téglákból épültek.

Az épületek belső oldalfalai részben mész- és alabastrom-lemezekkel voltak fedve, melyeken gazdag metszvényművek feliratokkal láthatók.

A régi egyiptomiak a lakházak épitésére nem sok gondot forditottak, mert az élők lakásait csak fogadóknak, a melyekben csak kevés időt tölt az ember, nevezték és tekintették; — mint azt egy görög iró mondja — nagy gondot csak az elhaltak nyughelyeire forditottak, melyeket „örök lakházak“-nak hivtak, miután szerintük abban a halottak határtalan időt töltenek.

Az épitkezést illetőleg általában az ókori keleti népek massivan épitkeztek, a forma szépségében ellenben a régi görögök tüntek ki.

A spartaiak lakásai nagyon egyszerűek voltak.

Az athénéiek magánlakásai is az egyszerüség bélyegét viselik magukon, viszonyitva nyilvános épületeikhez.

Athéné városnak utczái szabálytalanok s a házak igénytelenek voltak; később mindazáltal nagyobb gondot forditottak a privátlakásokra is.

Lakházaik többnyire egyemeletesek, fából és agyagból épültek, mely házaik négyszögalakban két udvart oszlopcsarnokokkal zártak körül.

A mily egyszerü és szigorú volt a rómaiak nevelése és életmódja a királyok korszakában, ép oly egyszerűeknek találjuk lakásaikat is.

A házak szalmával és fával fedvék, az utczák szükek és görbék; ezért kedvelték is a régi rómaiak a falusi életet s leginkább földmiveléssel is szerettek foglalkozni, ha éppen háborut nem viseltek.

Ez egyszerüség azonban már a második púni háboru után a gazdagokual szinte fényüzésnek engedett tért.

A gazdag és előkelő rómaiak palotáit magas terjedelmes oszlopcsarnokok, szépen kifestett szobák és művészieseu készitett képszobrok ékitették. — Mosaikpadlók és falfestések diszitették a könyvtárnak szolgáló, továbbá az ét- és fogadótermeket.

A régi germánok általában véve idegenkedtek a városbani állandó tartózkodástól és letelepedéstől.

Köln, Augsburg, Bécs és egyéb városok római eredetüek.

Lakházaikat a régi germánok szorványosau egymástól elkülönitetten épitették, oda, a hol ép valami forrás, patak, mező, liget vagy berek megtetszett nekik.

A kunyhó az udvar közepén állott s az udvar be volt keritve.

Épitkezési anyagnak sem a követ, sem a téglát nem ismerték.

A középkori arabok magánházainak külseje egyszerü és disznélküli volt, magas falakat tüntetnek fel szabálytalanul alkalmazott ablakokkal.

Gazdagon diszitett azonban a lakásaik belseje. — Különösen az épületek leglényegesebb részében, az oszlopcsarnokokon, melyek a nyilt udvart körülveszik, gazdag dekoráczio észlelhető.

A diszitési mód jellegzetes része a feliratok: a koránból vett mondások, vagy versek.

A X. század kezdetén a németeket a szomszéd államokkali háboruk arra ösztönözték, hogy megerősitett helyeken vagyis városokban keressenek biztonságot és oltalmat.

A körfalon belül lakókat burgeroknak (várbeli lakó) nevezték, azok parancsnokait pedig várgrófoknak — később azután minden nem-nemesi lakóját a városnak, ellentétben a faluban lakók és a nemességhez, burgernak nevezték.

Hogy mikép épültek a városok a középkorban általában, fenebb érintve lőn.

A szabálytalan épitkezés, a szük utczák s az épületek egymáshozi közelsége nagyban előmozditották a tüzveszedelmet; tüzvész gyakran rettenetesen pusztitott s végre is egész uj épitkezési módra vezettek.

Kéményt a középkorban nem ismertek; a füstöt lyukakon eresztették ki.

A XV. század második felében az épitkezésnél már koczkás köveket használnak s a lakházakat is meglehetős magasra épitik.

A szobák falait fával kirakják.

Az utczák szépek, bár nem szélesek, és kövezettek.

Párisban akadunk elsőben (XII. század vége felé) utczakövezetre.

9 órakor fognak a helybeli uj templomban a Mindenhatónak bemutattatni. Kőszeg, 1896. évi szeptember hó 12-én. Áldás és béke lengjen hamvai felett!

— **Őszies időjárás.** A szeptemberi meleg napoknak ugylátszik vége szakadt. A héten beállott esővel karöltve beköszöntött a fris időjárás, mely előszedette velünk a melegebb gunyát és itt-ott a fűtőknek is adott dolgot. A vénasszonyok nyara aligha ki nem csöppent az idén a szerepéből.

— **Hirdetmény.** Kőszeg szab. kir. város rendőrkapitányi hivatala részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint az ellenőrzésre köteles közös hadseregbeli állandóan szabadságoltak, tartalékosok és póttartalékosok, kik Kőszeg városában tartózkodnak, tartoznak 1896. évi október hó 7-én délelőtti 8 órakor az ellenőrzési szemlére a városházán megjelenni.

Kőszegen, 1896. szept. 22-én. *Porpáczy János*, városkapitány.

— **Bomlott óra.** A város toronyórája szörnyü vadul csinálja a dolgát. Harmincz éven át mutatja már a kőszegieknek az időt, hanem ritkán még oly vehemens változatokban, mint az utóbbi időben. Most napjában háromszor is van nálunk 7 óra s 1 órakor is tizenkettő. Türelmetlenkedni látszik, amiért hogy még nem váltja fel a régen besorozott s ott a kiállitáson hireskedő ujoncz. Mi meg szépen eltürjük ezt s elhitetjük magunkkal, hogy eunek igy kell lennie. Mig az uj óra nincs itt, nem lehet jobbat kiváuni a mostaninál. No, de igaz is!

— **Ingatlanok forgalma a mult hétről.** Dr. Gerhauser József kőszegi lakos, Gerhauser Vilmos gorázdai, Gerhauser László pozsonyi lakosoktól 2400 frtért megvette a 272. összir. számu házból, valamint az 1867. (2270—2271) 2273. (2577—2578) 2583. (3278—3279) (4247—4248) 4337. (4728—4729) (4756—4757) 4804. 5427 és 1868, 4610. (3894—3895) (3902—3903) (3920—3921) (3922—3923) 4613. 4614. (4902—4904) (4905—4907) (4648—4649) őket megillető 40/192-ed részt. — Szabó József kőszegi lakos eladta a (2973—2974) hsz. ingatlannak őt illető részét 52 frt 65 krért Kis Imre és neje kőszegi lakosoknak: a 354 házsz. birtokokbeli részét pedig Schwahofer Sámuel és neje kőszegi lakosoknak 221 frt 25 krért.

Népoktatási állapot. Vasvármegye kir. tanfelügyelősége összeállitotta a vármegye népoktatási statisztikáját, melyből az alább következő érdekes adatokat közöljük ki: A tankötelesek száma: 55.990 mindennapi, 21.976 ismétlő, összesen 77.966. Ezek közül mindennapi iskolába járt: 53.490, ismétlőiskolába: 17.581, iparos iskolába: 1579, alsófoku kereskedelmibe: 95, polgári fiu-iskolába: 404, polgári leány-iskolába: 411, felső kereskedelmibe: 105, középiskolába; 682, összesen 74.347 s iskolába nem járt 3619. A tanulók anyanyelv szerint következő csoportokra oszlanak: magyar: 41.512, német: 22.276, vend: 7205, horvát: 3354. Vallás szerint r. katholikus: 56.831, ev. református: 1918, ág. evangelikus: 13,834, unitárius: 3, izraelita 1761. A tanintézetek száma: 492 népiskola, 5 polgári iskola, 4 alsófoku kereskedelmi iskola, 12 iparostanoncz-iskola, 1 felső kereskedelmi iskola, 1 tanitóképző, 1 tanitónőképző, 22 kisdedovoda, összesen 538 népoktatási intézet. Ebből 22 állami, 49 községi, 309 r. kath. felekezeti, 15 ev. ref., 104 ág. evang., 12 izraelita, 2 magán iskola. Az összes iskoláknál 619 tanitó és 81 tanitónő, tehát összesen 700 tanerő működik.

— **A Berzsenyi-szobor leleplezése.** A Berzsenyi-szobor bizottsága és a Berzsenyi-kör f. é. október első napjaira tervezi a nagy költő emlékét megörökitő szobor leleplezését. A székváros e szép ünnepére számos meghivót fognak szétküldeni, igy meg lesz hiva a m. t. akadémia, a Kisfaludy- és Petőfi-társaság, az Otthon, a szomszéd törvényhatóságok, Kőszeg városa, valamint a költő rokonsága.

— **Hazafias határozat.** A szombathelyi egyesült protestáns gyülekezet f. hó 20-án Szombathelyen tartott ülésében *Károlyi* Antal dr. kir. tanácsos inditványára elhatározta, hogy az istenitiszteletet ezentúl kizárólag csak magyar nyelven fogják tartani.

— **A szerencsés Sz.-Gotthárd.** Ez a gyorsan fejlődő határszéli hely egymásután nyeri el a különböző közművelődési és közgazdasági intézményeket. Alig hogy kis-gimnáziumot állitottak ott fel, már annak főgimnáziummá való kiegészitését emlegetik. *Széll* Kálmánnak a pénzügyi bizottságban tett javaslatára a közoktatásügyi miniszter bejelentette, hogy a terv kivitele ellen semmi kifogása. Hát a mi főgimnáziumunkat — ur isten — melyik bizottságban, melyik excellenciás ur fogja sürgetni!?

— **Lapok egyesülése.** A „Győri Hirlap" politikai napilap (17-ik évf) és a „Győri Közlöny" politikai lap (a vidéki politikai lapok Nesztora, 40-ik évf.) ez év szept. 25-én egyesültek, illetőleg a „Győri Közlöny" beleolvadt a „Győri Hirlap"-ba. Az uj lapnak felelős szerkesztője *Szávag* Gyula, társ-szerkesztője pedig *Hegyi* Jenő.

— **„Somlyóvidéki Hirlap"** czimü uj vidéki lap jelenik meg f. évi október első vasárnapján Devecserben. Mutatványszámot már láttunk. Szerkeszti *Huss* Gyula.

— **Kérelem.** A tanitókhoz intézzük szavunkat. Uj negyed küszöbén állunk. Most van napirenden minden iskolában az uj esztendőre a tanügyi lapok megrendelése. Kérjük tehát a tanárokat, tanitókat, hogy minél tömegesebben pártolják s az iskolai könyvtár számára is járassák a Nemzeti Iskola. Első sorban az aktuális ügyekkel foglalkozunk ugyan, de azért olyan czikkek is, jelennek meg lapunkban, melyek megérdemlik a megőrzést azért ajánljuk az iskolai könytárak számára is. 3 évi fenállása e lapnak megengedi kimondanunk, hogy hézagot pótoltunk. S hogy a tanitók és tanárok érdekeit miképpen szolgáltuk, azt legjobban önök tudják, akik legnagyobb részben nem csak olvasóink, hanem munkatársak és védelem keresők is voltak. A hol a tanitók és tanárok érdekeit kellett szolgálni, ott voltunk mindenütt és ott nem ugy jelentünk meg, mint egyszerü krónikások, hanem a munkában is részt vettünk. Elég példa rá a tanügyi kongresszus! És most ujból bizalommal kérjük önöket, hogy az uj iskolaesztendő alkalmával barátaiknak, ismerőseiknek — különösen egyleti gyüléseken — lapunkat megrendelésre ajánlani kegyeskedjenek. A Nemzeti Iskola koronként képeket is hoz s ilyenkor többnyire érdemes férfiak arczképét mutatja. Csak most nem rég jelent meg pld. a Délvidéki tanitóegylet tisztikarának a képe s nemsokára adjuk az Aradvidéki s más fontosabb egyletek tisztikarának a képét. A Nemzeti Iskola előfizetési ára: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Nagy és terhes a feladat, amit a Nemzeti Iskola végez. És ehez szükséges a tömeges pártolás. Ezért ajánljuk ezuttal is szives figyelmökbe. Mutatványszámokat ingyen és bérmentve küld a Nemzeti Iskola kiadóhivatala, Bpest, VII. Rottenbiller-utcza 5/a.

— **Az általános választások** közeledtével mindenki olyan ujságot kiván jártatni, amely leggyorsabban és legkimeritőbben értesit a fővárosi politikai eseményekről s a mellett a vidéki mozgalmakról is alaposan informál. — Ilyen lap a Magyar Hirlap (Főszerkesztője: Horváth Gyula, felelős szerkesztője Fenyő Sándor), mely semmifele pártnak sem áll szolgálatában; ennélfogva teljesen függetlenül mondja ki véleményét mindenről. Frisseség, ötletesség vonul végig mindennap hasábjain, melyeket a legkiválóbb politikusok, ujságirók és tárczairók töltenek meg magas szinvonalu dolgozatokkal. A Magyar Hirlap nagy népszerüsége és elterjedtsége mellett a legtöbb kedvezményt adja előfizetőinek. Kedvezményes áron kapnak ugyanis az előfizetők képes gyermeklapot, gyönyörü divatlapot, teljesen dijtalanul jutnak birtokába a nagy karácsonyi albumnak, könyvalakban kapják meg a regényeket stb. stb. Tegyük még hozzá végül, de nem utolsó érdem gyanánt, hogy a Magyar Hirlap a legpontosabban expediált lap. Előfizetési ára mindezek mellett csak 1 frt 20 kr. egy hónapra és 3 frt 50 kr. negyedévre. Az előfizetési pénzek a Magyar Hirlap kiadóhivatala czimére, Budapest, V., Honvéd-utcza küldendők.

Csarnok.

Mokány Berczi Viselt Dolgai.

Dombszögi és bugaczi Mokány Berczi, közéletünknek ugy mondhatni ez ogyik legkedveltebb alakja e czim alatt „Az én viselt dógaim" külön kötettel áll ki a „placzra", vagy a „gyöpre", ahogy jobban tetszik, vagy magyarosabban hangzik; tehát semmiképen sem a „porondra". A külön kötet egyedüli és főhőse természetesen ő, a nőmös Bertalany ur, kizárólag ő, aminthogy ennél különb tárgyat nem is találhatott volna, de nem is keresett.

Hasonlókép vélekedik a magyar közönség is, mely Mokány ur szereplését olyan élénk figyelemmel és tagadhatlan szeretettel kiséri a Borszem Jankó-ban, már meglehetős számu évek óta. Megnyilatkozásai a politikáról, művészetről, társadalomról, közéletünk minden nevezetesebb mozzanatáról; sajátos fölfogása, mely lehet nyers, de mindig jóizü, vidám, és mindenekfölött magyar; gyöngéd hajlandósága, melyek azért erővel teljesek, a kutya, a ló, no meg az asszony, de különösen a kártya iránt — az olvasó közönség legelénkebb figyelmét birják.

Nagyon természetes, hogy igy ez a kötet, melyben születésétől fogva java életkoráig együtt van hű tükörképben, mert saját elbeszélésében, a derék Bertalany ur egész eddigi élete: rendkivül nagy és rokonszenves érdeklődésre számithat a magyar olvasó közönségben.

És erre az érdeklődésre joggal számit az alak megteremtője, élményeinek hűséges krónikása is, aki tudvalevőleg nem más mint Porzó, avagy a Borszem Jankó szerkesztője, igaz nevén Ágai Adolf. És számitása nem arra vonatkozik, hogy nagyon olvasott, nagyon kapós, sok kiadást megélő legyen e műve is, mert azt ő már minden előző többi munkájánál megszokta.

De számit arra kétségkivül, hogy az apró, szétszórt rajzokból egy hatalmas nagy festménynyé megalkotott alak mély, erkölcsi hatást fog gyakorolni — bizonyos irányba. Mert Mokány Bertalan ur amellett, hogy főérdeme a kedves, mulatságos, jóizü pajkosság, duhajos szeretetreméltóság, egyuttal tanulságos is, mélyreható, erős szatirája a pökhendiségnek, a nyerseségnek, a honi chauvinistaságnak és mindannak a rossz, vagy legalább is ferde tulajdonságnak, mely fajunk bizonyos osztályának egyéb kitünő tulajdonságait jelentékeny mérvben ellensulyozza, vagy éppen lerontja.

Bertalany ur szereplésének nagy része van abban, hogy ezek a tulajdonságok mindjobban ritkulnak, — nagy hasznára az egész magyarságnak, de különösen annak az osztálynak, melyben ezeket a vonásokat eddig bizonyos szeretettel tartották fön. S nem lehetetlen, hogy a nagynevü szerzőt ép ez vezette az önálló kötet kiadására, hogy a kihalóban levő typust fixirozza, megmentse legalább az emlékezetnek.

S bármennyit gyönyörködött is a magyar közönség Mokány ur kedvességén, faja fogytán nincs mit busulnia. Mert hogy gyönyörködött benne, az kétségtelen, még pedig sajátságos bizonyitékoknál fogva. Daczára a torzitásnak, melylyel hatott, olyan kedvesen behizelgő tudott lenni, hogy sokan virtust csináltak belőle, hogy az ő modorát, öltözékét, beszédmódját utánozzák, s egy ideig attól lehetett félni, hogy a karikatura teljesen czélt téveszt és inkább hódit a rüpőkségnek, semmint attól elrettentene — bizonyos embereket. De az nem ártott meg, mert igy a karczolat csak ismertebb lett és elevenül annál jobban hatott.

Most már egészen fogyóban van a fajtája, de nem kiveszőben. Az erős, olykor az elevenig ható torzitástól a „Mokányok" megijedtek és kezdtek magukra ügyelni. Ellenőrizték önmagukat a Bertalany ur rikkantásainak hallatára, — és megtanulták belőle megérteni a haladó kor szavát. Mokány urnak vannak kitünő tulajdonságai, a selejtesek mellett, mert gőgje daczára jó ember; büszkesége nem akadályozza meg abban, hogy a más faju ember jó tulajdonságait is megtanulja; művelődés elől el nem zárkózik, amit sok utazása, nagy (bár mindig magyaros) nyelvtudása is élénken bizonyit; de őstulajdonságai: a dulakodás szeretete nála csak elfojtott vitézség, amely „kikéredzkedik belőle", és sokkal erősebb, semhogy amazok az európai erények külön megfigyelés nélkül is észre volnának vehetők.

Nagy, nevezetes, és hasznára jelentékeny hazafias cselekedetet végzett, s végez még részben most is Mokány ur, még pedig vidáman, néha „szaftosan", könnyedén, ugy, hogy az olvasó, mig kaczag rajt, észre sem veszi, hogy egyuttal javul.

Ez magyarázza meg rendkivüli hatását, nagy népszerüségét ez alaknak, és alkotója érdemeit.

Az „Athenaeum" r. t. teljesen méltányolva a könyvelőre látható nagy népszerüségét, 167 pompás, vidám rajzzal, melynek mind a bold. magyar mester Jankó János művészetét dicsérik, gazdagon szereltette fel e könyvet, és gyönyörüen szinezett boritékkal ellátva adta ki. Ára a 20 ivnél többre terjedő kötetnek 2 forint.

Foulárd-selyemet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenkint — japáni, chinai, s. a. t. a legujabb mintázattal és szinekben, ú. m. fekete, fehér és szines **Henneberg selyemet** 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint sima, csikos, koczkázott, mintázott damasztot s. a. t. (mint egy 240 különböző minőségben és 2000 szin és mintázattal s. a. t. a megrendelt áru **postaber és vámmentesen a házhoz szállitva és mintakat küld postafordultával**: *Henneberg G.* (cs. és k. udvariszallito) *selyemgyára Zürichben.* Svájczba czimzett levelekre 10 kros, és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Köszönet-nyilvánitás.

Mindazok, kik boldogult jó férjem,

Hüberth Károly

kir. posta- és távirda-felügyelőnek

halála alkalmából szives részvétükkel enyhitették fájdalmamat, fogadják legbensőbb köszönetemet.

Kőszeg, 1896. szept. 24-én.

özv. **Hüberth Károlyné.**

Irodalom és művészet.

— **Uj füzet.** Valahányszor a nagyszabásu milleniumi emlékműből, a Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) budapesti kiadóczég kiadásában megjelenő Szalay-Barótifele „Magyar Nemzet Története"-ből egy ujabb füzet kerül a kezünkbe, azt mindannyiszor változatlanul élénk érdeklődéssel lapozgatjuk. Most a diszmű negyvenötödik füzete fekszik előttünk, mely Miksa király uralkodásának utolsó idejét és utóda Rudolf királynak első éveit beszéli el. E füzet még a szokottnál is gazdagabb képdisz tekintetében. Van benne mint külön műmelléklet a Bethlen Gábor tudósai körében czimü, Madarász Viktor festette szép és hatásos kép, továbbá a következő illusztrácziók: Báthory István vértje és sisakja. — Rudolf király arczképe és aláirása. — Csata Sziszek mellett 1593-ban, Szinán basa. — Fülek megvétele 1593-ban. — Győr ostroma 1594-ben, Hardeck Ferdinand gróf. — Hardeck gróf kivégzése. Komárom ostroma 1594-ben. — Báthory Kristóf arczképe és aláirása, Báthory István lengyel király ezüst érme, Báthory Zsigmond emlékérme. Báthory Zsigmond aláirása, Báthory Zsigmond arczképe.

— **A magyar müveltség Mátyás király korában.** A Hunyadyak és különösen Mátyás király alatti művelődés történetet tárgyalja az „Athenaeum" r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története" czimü tiz kötetes nagy munka (milleniumi kiadás) negyedik kötetének „A Hunyadyak és Jagellok kora" befejező, 82., 83., 84. füzetei. Ezekben a füzetekben Fraknói Vilmos, e korszak különösen művelődés történeti részének szerencsés kezü művelője, nagy szakavatottsággal tárgyalja a képzőművészetek állapotát, a főpapok, városi és világi urak műalkotásait, ebben a korszakban oly virágzó ötvösség, a zománczozás stb. művészetet. Ezek a füzetek tele vannak erre a korszakra vonatkozó képzőművészeti alkotásokról vett sikerült képekkel. Mindjárt a 82. füzethez csatolt műmellékleten látjuk Mátyás király és Beatrix királyné domborművü arczképeinek fénynyomatát; a 83. füzethez pedig három szines hasonmás van csatolva, fényes kivitelben. Az egyik „Fugger Antal arczképe, mely a XVI. századbeli és a híres Fugger-család aranykönyvében található vizfestmény után készült; a másik szintén a Fugger-család aranykönyvében levő XVI. századbeli vizfestmény szines hasonmása és „Thurzó Györgyöt" ábrázolja; a harmadik pedig a gersei Pethő-család 1507. szeptember 22-én kiállitott czimeres levelén levő érdekes rajz: „II. Ulászló és gyermekei". Az egyes füzetek ára 30 kr. Előfizetés negyedévre 2 füzet) 3 frt 60 kr. Félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

4—5% mellett

rendes és rendkivüli **jelzálog-kölcsönöket kieszközöl,** valamint a legbonyolódottab conversiókat szintén 4—5 %-kal rendezi gyorsan és discrét minden előleg nélkül

Herczeg Sándor

Budapest, Gyár-utcza 19.

Pénz megtakaritás pénz nélkül.

Akik f. é. október hó 1-től
Freyberger Sándor bőrkereskedésében,
Kirchknopf Mihály vaskereskedésében,
Köszegi József könyv- és papirkereskedésében,
Unger József füszerkereskedésében,
Waisbecker Ede füszerkereskedésében

készpénzért vásárolnak,

takarékbetéti-szelvényeket kérhetnek és ezeknek gyüjtésével

pénzt gyűjtenek

maguknak, mely idővel igen tekintélyes összeget képvisel. Ez ujitást részletesen ismertető könyvecskék **ingyen** kaphatók Köszegi József könyvkereskedésében, hol bővebb magyarázattal is szolgálnak.

Általános Visszatéritési-Pénztár Részvény-Társaság Budapesten.

Keil Alajos-féle

padlozat-fénymáz

(Glasur)

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára. 1 nagy palaczk ára 1 frt 35 kr. — 1 kis palaczk ára 68 kr.

Viasz-kenőcs
legjobb és legegyszerübb beeresztő-szer kemény padló számára. 1 köcsög ára 60 kr.

Arny-fénymáz
képkeretek stb. bearanyozására. Egy kis palaczk ára 20 kr.

Fehér „Glasur"-fénymáz

Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnani befestésére.

1 kis doboz ára 45 kr. — 1 nagy doboz ára 75 kr.

Unger Józsefnél Kőszegen.

Ujságirók lapja! **Ujságirók lapja!**

BUDAPESTI NAPLÓ

A magyar sajtóban páratlan az a siker amelyet a

BUDAPESTI NAPLÓ

mindjárt első megjelenésekor aratott **és az egész világ sajtójában példa nélkül való, hogy egy szerkesztőség maga alapitott és adna ki** politikai napilapot.

A Budapesti Napló

a szerkesztőség tulajdona, nem adta magát semmiféle vállalkozás rendelkező hatalma alá. Független tehát felfelé is, lefelé is minden irányban.

A Budapesti Napló

a magyar intelligencia lapja. Politikája a legtisztább szabadelvüségnek és a magyar nemzet igazainak utján halad.

A BUDAPESTI NAPLÓ,

amelyet a Pesti Napló julius 30-án **testületileg kilépett szerkesztősége alapitott,** hasábjain egyesiti a magyar politikai, irodalmi és zsurnalisztikai élet legelőkelőbb neveit.

A Budapesti Napló főszerkesztője: **Vészi József.**
A Budapesti Napló felelős szerkesztője: **Braun Sándor.**
A Budapesti Napló belső dolgozótársai:

Ábrányi Emil — **Holló Márton** — **Merkl Adolf**
Clair Vilmos — **Horváth Elemér** — **Dr. Márton Miksa**
Cerri Gyula — **Janovics Pál** — **Papp Dániel**
Erős Gyula — **Dr. Kovács Jenő** — **Pekár Gyula**
Fái Béla — **Lyka Károly** — **Dr. Soltész Adolf**
Gergely István — **Márkus József** — **Sváb Tivadar**
Thury Zoltán.

A szerkesztőséghez csatlakozik a külső munkatársak, cikkirók és tárcairók diszes sora:
Ágai Adolf, Bessenyei Ferenc, Békefy Antal, Eötvös Károly, dr. Hagara Viktor, Feszl Géza, dr. Halász Ignác, Kupa Árpád, Malonyay Dezső, Munkácsy Kálmán, Szabóné-Nogáll Janka, Szana Tamás, Szántó Kálmán, Tömörkényi István.

A BUDAPESTI NAPLÓ

rovatai gazdagak, értesülései kitünőek. Az egész ujság friss, eleven, temperamentumos és minden rovatában az izlést, az előkelőséget és a megbizhatóságot ismeri legfőbb törvényének.

A BUDAPESTI NAPLÓ

egyedül jogositott magyar kiadásban közli **Georges Ohnet** világhirü franczia irónak **„Hiábavaló Gazdaság"** cimü regényét, amelynek összes eddigi folytatásait megküldjük ujonnan belépő előfizetőinknek.

Előfizetés: egész évre 14, félévre 7, negyedévre 3 frt 50, 1 hóra 1 frt 20.

Mutatványszámokat nyolc napig ingyen küld a kiadóhivatal.

Szerkesztőség: Ferenc-körut 28. Kiadóhivatal: Teréz-körut 41.

Olvassa mindenki az ujságirók lapját:

A BUDAPESTI NAPLÓT!

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.